

Non scholae **Sed Vitae** discimus
Vereniging Vrienden Seniorenacademie HOVO Brabant

Brussel: bezoek tentoonstelling Goya en Stadhuis Met Sed Vitae op pad op 10 december 2025

Deze woensdag vertrok onze bus ruim op tijd van station Universiteit Tilburg met 32 deelnemers naar Brussel. Onderweg pikten we nog 10 mensen op bij de carpoolplaats in Ulvenhout.

Zo voorspoedig als we op weg gingen, zo moeizaam verliep de rit: vanaf Antwerpen kwamen we in files terecht en in de stad Brussel in omleidingen. Ook konden we helaas niet vlak bij ons

koffientje afgezet worden. Dat werd een kwartier lopen vanaf het paleis waar de bus ons afzette. Ondanks ons tijdige vertrek liepen we dus meteen al drie kwartier achter op ons tijdschema. We waren dan ook echt toe aan de koffie met appeltaart bij The New Break. Gelukkig bevindt museum BOZAR zich recht tegenover 'The New Break'.

Onze drie gidsen stonden geduldig op ons te wachten bij het meetingpoint in het museum. De rondleiding kon een half uur later beginnen. Elk van de gidsen bleek zeer deskundig en vertelde veel over Goya, zijn leven en zijn keuze van onderwerpen.

De tentoonstelling was onderdeel van **Europalia**, een tweejaarlijks evenement, gewijd aan een ander Europees land dan België. De titel luidde: **Luz y sombra. Goya and Spanish Realism**. Een toepasselijke titel, want Francisco de Goya y Lucientes (1746-1828) schipperde tussen licht en donker, tussen de idealen van de Verlichting en de duistere kanten van de romantiek. Hij verzette zich tegen waanideeën, tegen machtsmisbruik en de 'grillen' van de mens (zie zijn etsen *Caprichios*). Zijn beelden van heksen, kannibalen en beulen, van executies en afgehakte ledematen stemmen nog altijd ongemakkelijk. Daarin kiest hij voor de rede, Verlichting. Maar *De slaap van de rede baart monsters*, zo heet het bijschrift bij een van Goya's bekendste etsen. De kunstenaar is al werkend in slaap gevallen. Aan zijn voeten ligt een luipaard, boven hem spreiden nachtdieren de vleugels. Het is niet helemaal duidelijk waar de droom begint en de realiteit eindigt. Aan het slot van 'de eeuw van de rede' daalde hij diep af in de duistere krochten van de mens, en dus ook van zichzelf. Dat is eerder een romantische insteek.

Afkomstig uit de lage adel interesseerde Goya zich voor volkskunst en was hij maatschappelijk geëngageerd. Bovendien

was het eind achttiende eeuw in de mode voor de adel om zich in folkloristische kleding te hullen. Die tendens is vergelijkbaar met die in Frankrijk onder invloed van Rousseau. Goya schildert dus ook bijvoorbeeld kermistaferelen en adellijke lieden in klederdracht.

We kregen een goed overzicht van het werk van Goya, die in verschillende disciplines werkte: schilderijen, etsen, tekeningen. En soms maakten we een uitstapje naar andere Spaanse schilders met verwante thema's zoals Velazques of Picasso.

We boften volgens onze gidsen, omdat het heel rustig was in het museum. Daardoor konden zij ook veel vertellen over Goya, zijn tijd en zijn betekenis. De rondleiding zou een uur duren, maar liep uit tot bijna twee uur, vooral dankzij het enthousiasme en de deskundigheid van onze gidsen.

Van de geplande vrije tijd bleef niet veel over. Wel konden we op ons gemak naar de Grote Markt lopen, waar al een echte kerstsfeer hing. Er stond een enorme versierde kerstboom, er was een kerststal ingericht, er waren kraampjes met kerstspullen en er liepen veel mensen!

Iedereen was op tijd op de binnenplaats van **het Stadhuis** voor het volgende onderdeel van ons programma: een rondleiding door dit flamboyante gotische gebouw. Het werd opgericht door de Bourgondische heersers uit de veertiende en vijftiende eeuw. Het staat op de werelderfgoedlijst van de Unesco als onderdeel van de hele Grote Markt. Het Belfort staat niet in het midden van het gebouw. De rechtervleugel is later aangebouwd en kon vanwege het stratenplan niet even groot worden als de linker. De toren is bijna 100 meter hoog. Hij mocht niet hoger worden dan die van de kerk, vandaar 96 meter.

In 1695 werd het stadhuis ernstig beschadigd bij het bombardement op Brussel door Franse troepen. Het gebouw werd in brand geschoten. De kunstwerken en archieven die er waren ondergebracht, gingen verloren (onder meer de gerechtigheidsstaferelen van Rogier van der Weyden en de wandtapijten die er verkocht werden). Ook de houten dakconstructie vatte vlam; alleen de muren en toren stonden nog overeind.

De Franse overheersing zorgde er ook voor dat de grootste collectie wandtapijten in het kasteel in Krakow te zien is. Napoleon schonk namelijk 165 exemplaren aan zijn Poolse maîtresse.

Een van onze twee groepen kon meteen beginnen aan de rondleiding door vele grote, mooie zalen, zoals de trouwzaal, de raadzaal. Ook al wordt daar nu niet meer vergaderd. Dat gebeurt sinds 2022 in een nieuw modern gebouw.

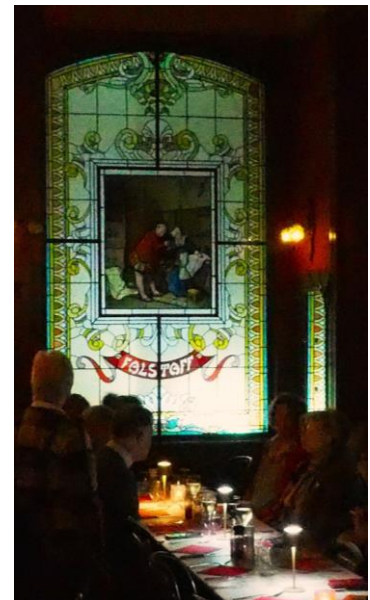
De anderen moesten even wachten. Na afloop begrepen we waarom: ook deze gids wist heel veel te vertellen over het gebouw, de geschiedenis, de schilderijen,

de wandtapijten en de wapens van de Brabantse adel. Door zijn enthousiasme en de deskundigheid en zijn smeulige anekdotes vloog de tijd voorbij. En daarom duurde ook deze rondleiding ruim anderhalf uur in plaats van de afgesproken tijd van een uur.

Toen we na vijf uur buiten kwamen, was het donker. Maar de hele Grote Markt werd verlicht in een lichtshow met verschillende bewegende kleuren: rood, blauw, groen, geel, wit. Dat was een onverwacht cadeautje.

In restaurant 'The Falstaff' zaten de anderen al met smart op ons te wachten. Iedereen had trek in het diner, want ook nu liepen we uit op ons schema. We zaten in het achterste deel van het restaurant, waar we goed zicht hadden op het glas-in-lood in Jugendstil in de wanden en het plafond.

Ook bij het restaurant kon de bus niet dichtbij komen om ons na onze eenvoudige maaltijd op te halen. Daarvoor moesten we weer ruim een kwartier lopen. De terugreis verliep voorspoedig en heel wat sneller dan de heenreis, zodat we toch maar weinig later dan de geplande tijd terug waren in Ulvenhout en Tilburg.

We konden terugkijken op een geslaagde dag.

Tekst:
Janine Roeffen

Foto's:
Alphons Raaijmakers
Francis Huisman